

Seurakunnan juutalainen sydän

Osa 10

(Luvun lainaukset: Tapio Puolimatka, Siionin tähden – Israelin Ystävät 75 -vuotta, Shalom kustannus 1983).

1800-luvun lopulta alkaa nykyisen suomalaisen Israel-ystävyyden historia. Rovasti C.H. Alopaeus tutustui matkoillaan Saksan juutalaislähetykseen. Rovasti tuli tuntemaan Suomesakin käyneen juutalaislähetysaarnajaan J.Ch. Moritz'in, joka oli 1808 perustetun Lontoon juutalaislähetksen lähetti. Maassamme oli tuolloin vähäinen määrä juutalaisia. He olivat sorretussa asemassa ja Alopaeus halusi tehdä jotakin heidän hyväkseen. Herännyt juutalaisrakkaus johti hänet toimimaan Turkuun perustetun juutalaislapsille tarkoitetun koulun johtajana. Myöhemmin hänet tunnetaan juutalaisten oikeuksien puolustajana, kun 1885 valtiopäivillä pyrittiin saamaan läpi säädös juutalaisten karkottamiseksi Suomesta. Puheenvuorossaan hän mainitsi: ”Kristittyinä katson olevani velvollinen kohtelemaan muukalaisia hyvin ja antamaan hänelle luonani tyyssijan niin pitkäksi ajaksi, kuin hän sitä tarvitsee, mikäli hän ei käytä vieraanvaraisuuttani väärin.”

Puolustaessaan merkittävällä tavalla juutalaisia, Alopaeus tämän lausunnon mukaan näki heidät apua tarvitsevinä ”muukalaisina”. Alopaeuksen toiminta antaa kuitenkin ymmärtää, että hän näki evankeliumin kuuluvan myös juutalaisille. Suomalaisessa kristillisyydessä vaikutti vahva antisemitismin henki. Sitä edusti rovasti T.T. Renvall. Juutalaisuus merkitsi hänen mukaansa kristilliselle uskolle ”kuolettavaa vaaraa”. Juutalaiset olivat sovitattomassa vihassa kristinuskoon nähden, ja heidän läsnäolonsa oli raunioittamassa kristillisten kansojen olemassaoloa. ”Juutalaisten keskuudessa vallitsee periaatteellinen, sovittamaton viha kristinuskon peruskatsomuksia vastaan”, opetti rovasti Renvall.

Ruotsissa perustettiin juutalaislähetys 1878. Sen työntekijäksi tuli Paulus Wolff -niminen uskova juutalaiskristitty. Hän alkoi vierailulla myös Suomessa. Nuoruudessaan Paulus oli rabbiinijuutalaisuuden ahkera tutkija. Hänen isänsä, puolalainen rabbi, toivoi pojastaan työnsä jatkajaa. Eräällä matkallaan Paulus sai käsiinsä hepreankielisen UT:n Heprealaiskirjeen ja luki sitä suurella mielenkiinnolla. Rabbi-isä löysi sen poikansa tavaroiden joukosta ja poltti kirjoitukset. Mutta Paulus oli jo lukenut tarpeeksi. Hän koki Jumalan kutsun, eikä rauhattomuus sisimmässä päättynyt ennen ratkaisun tekoa: ”Heinäkuun 22. päivään (1878) asti vastustin ankarasti kaikkea, mikä koski Jeesusta. Mainittuna päivänä klo 9 aikaan illalla menin metsän yksinäisyyteen kävelemään; sydämeni oli levoton ja murheellinen, pysähdyin erään kiven viereen ja rupesin itkemään. Rukoilin isieni Jumalaa sanoen: ’Minun Jumalani, minun isäni Aabrahamin, Isakin ja Jakobin Jumala, minä tiedän, että sinä olet suuri ja mahtava Jumala, sillä olethan sinä osoittanut esi-isilleni voimasi, ja olethan yhtä voimallinen nyt kuin silloin, pyydän sen tähden sinua ilmoittamaan minulle, onko Jeesus Natsarethista, jonka esi-isäni ovat ristiinnaulinneet, todella totinen, luvattu Messias ja maailman Vapahtaja, joka kuolemansa kautta pois ottaa maailman ja myöskin minun syntini, vai ei. Olin metsässä noin kaksi tuntia kovassa sisäisessä taistelussa. Jakobin tavoin taistelin minäkin kyyneleitä vuodattaen Jumalan kanssa ja pyysin Häntä johdattamaan minut oikealle tielle; ja minunkin jänteeni nurjahtui, etten kauemmin voinut vastustaa Jumalan voimaa siinä evankeliumissa, jonka olin kuullut. Itkiessäni ja valittaessani ilmoitti Jumala totuuden minulle; ja nyt minä ensi kerran polvillani, kyyneleitä vuodattaen, rukoilin an-

teeksi Jeesukselta Kristukselta ja sanoin: ’Herra Jeesus, nyt minä tiedän, että sinä olet minun ylimmäinen pappini ja minun kuninkaani!’”

Kääntymys todelliseen isien uskoon johti Pauluksen julistamaan evankeliumia periaatteella: ensin juutalaisille. Suomessa oli yksityisiä uskovia, jotka aluksi kutsuivat häntä maahamme. Myöhemmin Paulus Wolff tuli työyhteyteen Suomen Lähetysseuran kanssa. Hänen Raamatun mukainen näkynsä evankelioimisesta johti hänet todistamaan uudesta liitosta myös Suomen juutalaisille. Paulus koki tärkeäksi, että pakanauskovat heräisivät lähetysvastuuseen koskien juutalaista kansaa. 1907 keväällä pidettiin Helsingissä juutalaislähetksen merkeissä huomiota herättänyt kokoussarja. Paikkakunnan juutalaisissa kokoukset herättivät vastustusta. Pääpuhujana oli Jeesukseen uskova juutalainen: Naphtali Rudnitzky, joka kuin Paavali muinoin esitti juutalaisen uskon sisintä olemusta. Kuten Paulus Wolff aiemmin niin hänetkin koettiin ”kansan villitsijäksi”.

Rabbiinisen uskonnon ja nasarealaisen uskon ristiriita oli säilynyt kautta vuosikatojen. Nyt se hämmensi Suomen juutalaista yhteisöä. Kaksi juutalaisuuden suuntausta kohtasivat, mutta päävirta ei nytkään halunnut sulautua puhtaaseen ja kirkkaaseen pikkupuroon.

Naphtali Rudnitzky syntyi Ukrainassa 1869. Tutkiessaan Raamattua hän tuli vakuuttuneeksi Jeesuksen persoonasta ja joutui kokemaan todeksi Mestarinsa sanat: ”Autuaita olette te, kun ihmiset vihaavat teitä ja erottavat teidät yhteydestään ja herjaavat teitä ja pyyhkivät pois teidän nimenne ikään kuin jonkin pahan – Ihmi-

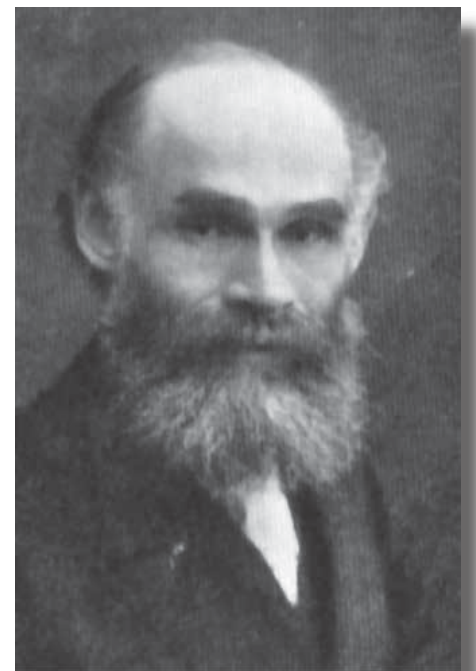
Naphtali Rudnitzky

sen Pojan tähden” (Luuk.6:22). ”He erottavat teidät synagogasta” (Joh.16:2). Omaistensa ja yhteisönsä hylkäämällä Naphtali siirtyi Saksaan, jossa opiskeli papiksi. Hänellä oli sama näky, kuin muilla uskoon tulleilla juutalaisilla: Paavalin tavoin hätä oman kansan hengellisestä tilasta. Sananjulistajan työ toi Naphtalin Suomeen ensin v. 1903. Matkojen tuloksena syntyi juutalaislähetystä tukevia raamattupiirejä ja joillekin paikkakunnille perustettiin erityisiä yhdistyksiä. 1908 yhdistykset liittyivät perustamaan valtakunnallista järjestöä, joka sai nimekseen ”Israelin Ystävät ry”. Sen tarkoitus oli auttaa seurakuntaa näkemään juutalainen perustansa ja evankeliodia juutalaisia: ”... tarkoituksena on toimia evankeliumin levittämiseksi Israelin kansan keskuuteen.” Puheessaan järjestön perustamistilaisuudessa, Naphtali luki Efesolaiskirjeen 2:14: ”Sillä hän on meidän rauhamme, hän, joka teki molemmat yhdeksi ja purki erottavan väliseinän, nimittäin vihollisuuden.” Toinen Sanan paikka oli Kol. 3:15: ”Ja vallitkoon teidän sydämissänne Kristuksen rauha, johon te olette kutsututkin yhdessä ruumiissa, ja olkaa kiitolliset.”

Apostolien perillisenä Naphtalilla oli selvä näky Jumalan kansasta: ”Kristus on purkanut erottavan väliseinän juutalaisten ja pakanoiden väliltä ja sen perusteella voi minulla juutalaisena tänä päivänä olla yhteys kaikkien eri kansakunnista olevien kristittyjen kanssa. Meidän pyrkimyksenämme on saada yhä paremmin toteutuksi yhteys näiden kahden välillä ja menä rauhan sanoman kanssa niiden luo, jotka vaeltavat sydämeltään rauhattomina, koska he eivät tunne Rauhan Ruhtinasta, Häntä, joka yksin voi antaa rauhan. Raamattu kädessä tulee kaikkein vaikeinkin juutalaiskysymys saamaan oikean ratkaisunsa.” Vuonna 1909 Naphtali tuli englantilaisen juutalaislähetyksen ”The Hebrew Christian Testimony to Israel” (Heprealaiskristillinen todistus Israelille) työntekijäksi. Järjestön johdossa toimi tunnettu juutalaiskristitty David Baron. Naphtali liikkui paljon eri puolilla Eurooppaa. Hän koki kansansa puolelta kai-puuta päästä oikean uskon alkulahteille. Jatkuva oli myös vastustus niiden taholta, jotka pitivät hänen julistustaan pakanauskontona ja häntä kansansa petturiina. Juutalainen uskonto voi monelle valitun kansan lapselle olla este löytää juutalainen usko.

Suomessa Naphtali kävi useita kertoja. Kesällä 1909 järjestettiin Helsingissä kokouksia, joihin kutsuttiin erityisesti juutalaista väestöä. Erään tilaisuuden alkaessa paikalle ei ollut saapunut yhtään juutalaista kuulijaa. Kokouspaikan lähellä oli juutalaisten kauppiaiden miehittämiä kauppakujia, jonne halutun kuulijakuntansa menettänyt Naphtali suunnisti. Paikalle päästyään hän ryhtyi heti jakamaan kirjallisuutta ja lentolehtisiä. Syntyi kovaääninen ajatustenvaihto, joka lopulta lientyi asetelmaan, jossa kaksituntisen ulkoilmakokouksen osapuolet olivat kaksi juutalaista miestä ja Jumalan mies:

Naphtali Rudnitzky. Aiheesta ”Herran palvelija”, syntyi suuren joukon kuulijoita koonnut väittely. Naphtali todisti Israelin kansan olevan ”sokean ja kuuron tilassa”. Siksi se ei ole voinut toteuttaa virkaansa. Mutta sen kautta ilmestyi todellinen Herran Palvelija, Messias, joka yksin voi antaa juutalaisille ja maailmalle elämän. Vastapuheenvuorossaan juutalainen mies esitti, ettei juutalaisten tarvitse kääntyä, sillä Jeesuskin oli vain juutalaisen lain noudattaja. Kristittyjen tulisi kääntyä noudattamaan juutalaista lakia ollakseen oikeita Kristuksen seuraajia. Välttämättä ”luopio” -huudoista, Naphtali todisti juutalaisten oppineiden antaneen kansalle vain puoliotu-

David Baron

den Jeesuksesta. Jeesuksen opetuksen ja farisealaisen lakikäsitteen välillä on syvä juopa. Jumalan mielen mukainen elämä saavutetaan vain olemalla kuuliainen evankeliumille: ”Luuletteko todella, että uskonnossa on kyse ruuista ja juomista tai käsien pesemisestä, niin kuin asia niiden kohdalla on, jotka pyrkivät noudattamaan lakia? .. Uskonto merkitsee pyhää elämää Jumalan silmissä, ja tähän elämään, jossa on voima, vie meidät evankeliumi Jumalan Pojan armosta Kristuksessa.”

Naphtali Rudnitzky ja Paulus Wolff saivat Suomenkin juutalaisia kiinnostumaan sanomastaan. Elämäntyössään he kokivat monesti olevansa pinnallisten kristittyjen ja vastustavien juutalaisten ylenkatsomia. Heillä on sanottavaa vielä meidänkin aikamme uskoille Israelin ystäville. Naphtali muistuttaa jalon öljypuun luonnollisena oksana:

”Juutalaisen kansan todellinen palvelus ihmiskunnalle ei ole ollut ’kulttuurissa’, vaan uskonnossa; kun juutalainen kansa saa Jumalalta uuden elämän se tulee vielä työskentelemään Hänen kanssaan maailman uudestisyntymistä varten ... evankeliumissa on uudistava voima – ” Meidän ei tule ylpeillä jalojen oksien rinnalla. Israelystävyyden päämuodot eivät uskovien seurakunnassa saisi olla kulttuurin, politiikan, eikä matkailun alueilla. Pääasia tulee olla evankeliumin julistus. Kaikella muulla on paikkansa vasta tämän jälkeen. Vielä 1930-luvulla pastori Rudnitzky vieraili Suomessa. Hänen Saksassa, Hampurissa pitämänsä esitelmä muistuttaa meitä pakanoita siitä salaisesta sielunkaipuusta, jonka hän juutalaisena oli kokenut. Kokemansa kautta hän tiesi tämän olevan koko juutalaisen kansakunnan sielunkaipuu: ”Juutalainen sielu kokee salattua yhteyttä Jeesukseen ja evankeliumiin huolimatta

juutalaisuutta tällä hetkellä hallitsevasta lakiuskonnollisuudesta ja siitä, että evankeliumin hengestä vieraantunut kristikunta on vainonnut juutalaisia vuosisatojen ajan.” Juutalaisvainojen takana ollut kristikunta on vain nimellisesti kristitty. Jeesuksen seuraajien tulisi nähdä tämä ja antaa myös juutalaisten se kuulla. Kristityllä ja ”kristityllä” on ero, samoin kuin juutalaisella ja ”juutalaisella”. Tämän raamatullisen totuuden tunsivat jo Jeesuksen ensimmäiset opetuslapset. Nykyisten opetuslasten, aikamme seurakunnan, eräs suuri haaste on palauttaa yhteys samasta puusta ravintonsa saavien jalojen ja ei-jalojen oksien välille. Vain näin seurakunta voi täyttää tehtävänsä: Ankkuroitumalla Sanaan ja tottelemalla sitä. Pysymällä yksin Kristuksessa. □

ARTIKKELI JA VALOKUVAT TARJA VAKKURI

Identiteettiä etsimässä Juutalaissymposium

Kesäkuun 11–13 kokoontuivat ensimmäistä kertaa sekä eri kristillisten kirkkojen että messiaanisten juutalaisten edustajat yhteen ortodoksisessa kulttuurikeskus Sophiassa Helsingissä. Identiteetin käsite on mielenkiintoinen. Perinteisesti sen avulla vastataan kolmeen kysymykseen: 1. Kuka olen? 2. Mihin kuulun? ja 3. Mitä se minulle merkitsee? Ensimmäiseen kysymykseen sisältyy esimerkiksi sukupuoli ja persoonallisuudenpiirteet. Toiseen kysymykseen vastataan, kun halutaan tietää oma viiteryhmä. Kolmanteen kysymykseen vastataan, kun arvot, moraalit ja maailmankatsomus rakentuvat.

Ovatko messiaaniset juutalaiset yhtenäisen ryhmä ja miten juutalainen identiteetti määritellään?

Steve Cohen, Jumalan Silmäterä -järjestö: Lapsenlapseni ovat juutalaisia kuten minäkin.

– Israelin Ystävät ry:n vieraana saapunut Steve Cohen, Jumalan Silmäterä -järjestöstä todisti juutalaisena ja protestanttina, luterilaisena, mitä vastaukset hänelle merkitsevät. Halu kristittynä ymmärtää omat juurensa avaa Cohenin mukaan dialogin mahdollisuuden. Hän myös käsitteli kysymystä, onko luterilaisuus antisemitismia. Cohen on kirjoittanut julkisen irtisanoutumisen kaikesta antisemitismistä ja viittasi Raamatun arvovaltaan ja henkilökohtaiseen suhteeseen evankeliumiin. Cohen on juutalainen, joka uskoo Messiaaseen. Hän on protestantti, joka on juutalainen, ei siis antisemiittinen. Hänen perheensä katsoo identiteettinsä liittyvän juutalai-

suuteen, johon yhdistyy usko Messiaaseen.

Professori Yuri Tabak, juutalaistaustainen ortodoksikristitty: Traditio ja oppi määräävät identiteetin.

– Professori, ortodoksi, Yuri Tabak käsitteli mielenkiintoisesti, miksi käytännössä juutalaisuuden alle voidaan hyväksyä esim. hasidijuutalaiset, mutta ei messiaanisia juutalaisia. Kuitenkin messiaaniset juutalaiset mieltävät itse olevansa kaikin tavoin täydellisiä juutalaisia. Professori Tabak mietti lyhyesti juutalaisten ja kristittyjen välisten suhteiden muodostumista varhaisella ja keskiajalla kielitieteellisesti ja semanttisesti. Hänen mukaansa messiaaniset juutalaiset ovat semanttisesti lähempänä juutalaisuutta ja täyttä juutalaisuutta kuin